

DE EIKENPROCESSIERUPS EN JOUW WERK

ZO VOORKOM JE JEUK EN ANDERE KLACHTEN!

De eikenprocessierups komt steeds meer voor in heel Nederland. De brandharen van de rups zorgen voor vervelende klachten zoals hevige jeuk en irritatie aan je huid en ogen. Deze folder geeft praktische informatie voor iedereen die in het groen werkt en te maken heeft met deze rups: akkerbouwers, boomverzorgers, hoveniers en groenvoorzieners, loonwerkers en werkenden in bos en natuur en open teelten.

Voor professionele bestrijders en beheer verwijzen wij naar de Leidraad Beheersing Eikenprocessierups (update 2019) op processierups.nu.

WAT IS HET PROBLEEM MET DE EIKENPROCESSIERUPS?

- De brandharen zijn met het blote oog niet te zien.
- Eén rups kan wel 700.000 haren hebben die makkelijk in je huid, ogen en luchtwegen kunnen dringen.
- De haren bevatten een giftig eiwit waarop ons lichaam heftig kan reageren.
- Niet alleen nieuwe nesten (half mei tot eind september) geven overlast; haren blijven wel vijf tot zeven jaar actief.
- De haren verspreiden makkelijk; je kunt ook klachten krijgen als je geen rupsennest ziet of aanraakt.

HOE VERSPREIDEN DE BRANDHAREN ZICH?

- door de wind (tot wel 100 meter)
- door langsrijdend verkeer
- tijdens het wegbranden of wegzuigen van de rupsen
- via kleding waar de brandharen aan kleven

WAAR LEEFT DE EIKENPROCESSIERUPS?

Hij komt het meest voor op eikenbomen (vooral de zomereik). Maar bij een uitgebroken plaag kan hij ook op andere bomen zitten, zoals de beuk, berk, Amerikaanse en moeraseik.

HOE HERKEN IK DE EIKENPROCESSIERUPS?

De rupsen zijn ongeveer 3 centimeter groot en hebben een grijsgrauwe kleur. Het nest zit meestal in kluwen spinsel aan de zuidkant van de boom, maar soms ook op de grond aan de voet van de boom. De rupsen verplaatsen zich vanuit de nesten in een sliert – in processie – naar de blaadjes.

Grondnest van de eikenprocessierups. Foto: Silvia Hellingman

WAT ZIJN DE GEZONDHEIDSKLACHTEN?

De brandharen van de rups geven klachten die veel lijken op een allergische reactie. De klachten verschillen per persoon. Heel soms kan iemand zelfs bewusteloos raken. Hoe vaker je in contact komt met de brandharen, hoe sterker je lichaam hierop kan reageren. De meest voorkomende klachten:

HUID

- Branderige pijn/irritatie
- Jeuk
- Bultjes of blaasjes
- Rode huid/vlekken
- Infecties (vooral na krabben)

OGEN

- Branderige pijn
- Irritatie
- Roodheid
- Zwellingen
- Ontstekingen

NEUS-, KEEL- EN LUCHTWEGEN

- Loopneus
- Kriebel/irritatie in de keel, hoesten
- Moeilijk slikken
- Kortademigheid

WAT DOE IK ZELF OM KLACHTEN TE VOORKOMEN?

- Ben je allergisch voor de brandharen? Doe geen werk rondom besmette bomen.
- Check voordat je begint met werken of er nesten zijn.
- Werk met de wind in je rug.
- Parkeer je auto niet in de buurt van besmette bomen.
- Gebruik zo min mogelijk de ventilator van je auto en houd de ramen dicht.
- Neem schoon spoelwater mee.

Afzettingslint met eikenprocessierupsen.
Foto: André Effting

WELKE PERSOONLIJKE BESCHERMINGSMIDDELEN MOET IK DRAGEN?

Draag in de buurt van eikenprocessierupsen:

- wegwerphandschoenen en wegwercoverall met capuchon
- oogbescherming
- een mondmasker met een P3 filter
- makkelijk schoon te spoelen schoenen of laarzen

GOED OM TE WETEN:

- Voer wegwercoveralls en -handschoenen op dezelfde wijze af als rupsafval; in een voorraadvat als irriterend afval.
- Neem geen bedrijfskleding mee naar huis.

HEB JE TOCH BRANDHAREN OP JE LICHAAM OF KLEDING GEKREGEN?

1. Krab of wrijf niet bij jeuk.
2. Spoel je huid en ogen met veel lauw water.
3. Spoel kleding en schoenen zoveel mogelijk af (neem extra werkkleding mee).
4. Verwijder brandharen op de huid met breed stevig plakband (strippen).
5. Was kleding op 60 graden met een dubbele dosis wasmiddel.
6. Bij aanblijvende jeuk, huid-, oog- en luchtwegirritatie: ga direct naar je huisarts.

ADVIES VOOR VERSCHILLENDE WERKZAAMHEDEN

Werken met bomen en takken

- Opruimen van afgewaaid takken of omgevallen eikenbomen: check op grondnesten en oude nesten.
- Bomen kappen: verwijder eerst het nest en ga dan pas kappen.
- Snoeien van eikenbomen: het beste is om dit in een bladloze periode te doen. Let extra op bij klimop, hierin kunnen nog oude nesten zitten.
- Versnipperen van snoeihout: check op nestresten
- Verwijderen van afzettingslinten: check op haren op het lint.

Maaien van bermen, gazons en gras

Brandharen kunnen op gazons, gras, akkers, hooi en kuilvoer terechtkomen, waar ze lang kunnen overleven. Als rupsen en nesten in de maaimachine terechtkomen, is de kans groot dat haren verspreid worden.

Onze tips als je gaat maaien:

- Let goed op de windkracht en -richting en het aantal nesten.
- Zijn er nesten? Probeer op deze plaatsen geen gras te maaien. Of maai alleen als het gras nat is.
- Maai niet met een bosmaaier als er rupsen aanwezig zijn: kapot gemaakte grondnesten verspreiden brandharen.
- Check ook op haren bij het schoonmaken van machines in de werkplaats.

WANNEER GA IK NAAR DE HUISARTS?

Meestal verdwijnen de klachten binnen een paar dagen tot weken vanzelf. Bij hevige jeuk kunnen anti-jeuk middelen helpen: mentholpoeder, een crème met menthol of gel met aloë vera.

Neem direct contact op met je huisarts bij:

- ernstige klachten die niet afnemen
- steeds dikker wordende lippen, tong of oogleden
- benauwdheid
- oogklachten waarbij spoelen niet helpt

Bij een dreigende allergische shock bel 112!

MEER INFORMATIE

Algemeen

Meer dan 100 meest gestelde vragen. Kennisplatform Processierups: processierups.nu

Beheer

Leidraad Beheersing Eikenprocessierups (update september 2019): processierups.nu

Gezondheid

- RIVM: rivm.nl
- De regionale GGD'en: oakie.info
- Informatie over ziekte en gezondheid door artsen: thuisarts.nl

Opslag, transport en verwerking

Informatie over opslag, transport en verwerking van eikenprocessierupsen afval: Protocol 2019 op processierups.nu

Stigas

Stationsweg 1 | 3445 AA Woerden | 085 – 0440700, optie 1 | info@stigas.nl | www.stigas.nl